Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (apelācijas palāta)

2014. gada 10. jūlijā *

Apelācija — Civildienests — Ierēdņi — Ārpuslīgumiskā atbildība — Personīgais kaitējums mirušā ierēdņa tuviniekiem — Kaitējums, ko ierēdnis cietis pirms savas nāves — Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas kompetence — Pieteikuma par zaudējumu atlīdzību un sūdzības par lēmumu, ar kuru noraidīts šis pieteikums, savstarpējās atbilstības prasība

Lieta T-401/11 P

par apelācijas sūdzību par Eiropas Savienības Civildienesta tiesas (pirmā palāta) 2011. gada 12. maija spriedumu lietā F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija, ar ko tiek lūgts šo spriedumu atcelt,

Livio Missir Mamachi di Lusignano, ar dzīvesvietu Kerkhovē Avelgemā [*Kerkhove Avelgem*] (Beļģija), rīkojoties pats savā vārdā un kā *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano*, sava dēla, bijušā Eiropas Komisijas ierēdņa, mantinieku likumiskais pārstāvis, ko sākotnēji pārstāvēja *F. Di Gianni*, *R. Antonini*, *G. Coppo* un *A. Scalini*, vēlāk – *F. Di Gianni*, *G. Coppo* un *A. Scalini*, advokāti,

apelācijas sūdzības iesniedzējs,

otrs lietas dalībnieks –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *D. Martin*, *B. Eggers* un *L. Pignataro-Nolin*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē.

VISPĀRĒJĀ TIESA (apelāciju palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Jēgers [*M. Jaeger*], tiesneši N. Dž. Forvuds [*N. J. Forwood*] (referents) un S. Papasavs [*S. Papasavvas*],

sekretāre B. Pastora [*B. Pastor*], sekretāra palīdze,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 12. decembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu apelācijas sūdzību, kas ir iesniegta atbilstoši Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu I pielikuma 9. pantam, prasītājs *Livio Missir Mamachi di Lusignano* lūdz atcelt Eiropas Savienības Civildienesta tiesas (pirmā palāta) 2011. gada 12. maija spriedumu lietā F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar kuru tā noraidīja prasību,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

pirmkārt, atcelt 2009. gada 3. februāra lēmumu, ar kuru Eiropas Kopienu Komisija ir noraidījusi viņa lūgumu atlīdzināt materiālo un morālo kaitējumu, kas radies viņa dēla un vedeklas slepkavības dēļ 2006. gada 18. septembrī Rabatā (Maroka), un, otrkārt, piespriest Komisijai samaksāt viņam, kā arī viņa dēla tiesību pārņēmējiem dažādas summas, atlīdzinot mantiskus zaudējumus un nemantiska rakstura kaitējumu, kas radies šo slepkavību dēļ.

Pamatlietas fakti

2 Lietas rašanās fakti pārsūdzētā sprieduma 16.–34. punktā ir izklāstīti šādi:

"16 Pēc ierēdņa darba Komisijā uzsākšanas 1993. gada 1. novembrī Alesandro Misirs Mamaki di Luzinjano [*Alessandro Missir Mamachi di Lusignano*] 1995. gadā apprecējās ar Arianu Lagasu de Loktu [*Ariane Lagasse de Locht*]. Pārim laikā no 1996. līdz 2002. gadam piedzima četri bērni.

[..]

18 Kopš 2006. gada 28. augusta Alessandro Misirs Mamaki di Luzinjano tika nosūtīts darbā Komisijas delegācijā Rabatā kā politiskais un diplomātiskais padomnieks. Pirms pārcelšanās viņš norādīja, ka viņa sieva un bērni uz šo dienesta vietu dosies kopā ar viņu. [..]

19 Laikā no 2006. gada 28. līdz 31. augustam A. Misira Mamaki di Luzinjano ģimene uzturējās viesnīcā, bet, sākot no 1. septembra, tā uz laiku dzīvoja Komisijas delegācijas īrētā mēbelētā namā. [..]

20 Naktī no 2006. gada 17. uz 18. septembri ap pulksten pusvieniem namā iekļuva laupītājs, kurš ielavījās caur restēm pie pirmā stāva loga vienā no sānu fasādēm. Vecāku guļamistabā otrajā stāvā esošā laupītāja dēļ nekavējoties pamodies, Alesandro Misirs Mamaki di Luzinjano pārsteidza svešinieku, kurš rakājās pa telpā esošajām mantām. Tad ļaundaris vairākas reizes iedūra ierēdnim ar nazi un atstāja viņu guļam uz grīdas. A. Misira Mamaki di Luzinjano sieva, kura arī bija pamodusies, saņēma dūrienus mugurā un, šķiet, ļoti drīz nomira no gūtajiem ievainojumiem. Sasējis ģimenes tēvu un aizbāzis tam muti, iebrucējs nomazgājās dušā un tad panāca, lai smagi ievainotais ierēdnis tam izpaustu savas kredītkartes kodu. Galu galā ierēdnis no gūtajiem ievainojumiem nomira. Slepkava bērnus atstāja dzīvus. Viņš pameta namu ap pulksten četriem no rīta, aiznesdams dažādus priekšmetus, tostarp televizoru, un aizbraukdams ar Misiru Mamaki di Luzinjano automašīnu.

21 2006. gada 19. septembrī Marokas policija aizturēja personu vārdā Karims Zimaks [*Karim Zimach*]. Iepriekšējās nopratināšanas laikā šis pēdējais atzinās, ka naktī no 17. uz 18. septembri viņš ir izdarījis Misiru Mamaki di Luzinjano laulātā pāra divkāršo slepkavību. Karims Zimaks tika pasludināts par vainīgu šajos nodarījumos, un viņam ar Rabatas Apelācijas tiesas Pirmā līmeņa krimināllietu palātas 2007. gada 20. februāra spriedumu, kurš apelācijas tiesvedībā tika apstiprināts ar šīs pašas tiesas Krimināllietu apelācijas palātas 2007. gada 18. jūnija spriedumu, tika piespriests nāvessods. Jānorāda, ka kopš 1993. gada, kad notika pēdējā nāvessoda izpilde kādam notiesātajam Marokā, šīs valsts iestādes vairs nav izpildījušas šo soda veidu.

22 Komisija cēla civilprasību Marokas krimināllietu tiesā. Ar iepriekšminēto spriedumu Rabatas Apelācijas tiesas Pirmā līmeņa krimināllietu palāta pasludināja Komisijas civilprasību par pieņemamu un piesprieda Karimam Zimakam samaksāt Eiropas Savienībai simbolisku summu viena dirhama apmērā.

23 Pēc vecāku traģiskās nāves Misiru Mamaki di Luzinjano četri bērni ar Krainemas (Beļģija) miertiesneša 2006. gada 24. novembra rīkojumu tika nodoti savu vecvecāku, tostarp prasītāja, aizbildniecībā.

24 Laikā no 2006. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim Komisija veica maksājumus, kas paredzēti Civildienesta noteikumu 70. panta pirmajā daļā.

25 Komisija arī samaksāja mirušā ierēdņa bērniem un mantiniekiem summu EUR 414 308,90 apmērā kā maksājumu nāves gadījumā saskaņā ar Civildienesta noteikumu 73. pantu, kā arī summu EUR 76 628,40 apmērā saistībā ar dzīvesbiedra nāvi atbilstoši Civildienesta noteikumu X pielikuma 25. pantam.

26 Jāpiebilst, ka Komisija šiem četriem bērniem atzina tiesības, sākot no 2007. gada 1. janvāra, saņemt bāreņa pensiju, kas paredzēta Civildienesta noteikumu 80. pantā, un pabalstu izglītībai, kas minēts Civildienesta noteikumu VII pielikumā.

27 Turklāt Komisija ar atpakaļejošu spēku no 2005. gada 1. septembra mirušajam ierēdnim *post mortem* piešķīra paaugstinājumu amatā A*11 pakāpē, pirmajā līmenī. Šis paaugstinājums tika ņemts vērā, aprēķinot bāreņa pensiju un maksājumu nāves gadījumā.

28

Papildus ar 2007. gada 14. maija lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 76. pantu, Komisija katram no bērniem līdz 19 gadu vecumam piešķīra ikmēneša ārkārtas atbalstu sociālu iemeslu dēļ, kas vienāds ar apgādājamā bērna pabalsta summu.

[..]

30 2008. gada 25. februāra vēstulē Komisijas priekšsēdētājam prasītājs, pateicies Komisijai par 2007. gada 18. septembra ceremoniju, vispirms izteica iebildumus attiecībā uz viņa četriem mazbērniem samaksātajām summām un savu neapmierinātību ar to, ka Komisija bija atteikusies atļaut pieņemt pastāvīgā darbā guvernanti vai palīgu ģimenei, kas, pēc viņa domām, bija nepieciešams bērnu un viņu vecvecāku attiecīgā vecuma dēļ. Pēc tam prasītājs uzdeva Komisijai jautājumu par to, vai tā jau ir uzsākusi sarunas ar Maroku, lai panāktu, ka šī valsts samaksā atbilstošu kaitējuma kompensāciju, kas pārsniegtu vienu vienīgu dirhamu, kuru Marokas tiesa simboliski bija piešķīrusi Eiropas Savienībai. Noslēgumā prasītājs vērsa Komisijas priekšsēdētāja uzmanību uz atbildi, kuru ārējo attiecību komisāre B. Ferrero-Valdnere [*B. Ferrero-Waldner*] 2007. gada 6. augustā bija sniegusi uz P. M. Kuto [*P.-M. Coûteaux*], Eiropas Parlamenta deputāta, rakstisku jautājumu (2007. gada 25. jūnija rakstisks jautājums, P-3367/07, OV C 45, 16.2.2008., 179. lpp.) par "Ārējo sakaru ģenerāldirektorāta ierēdņa slepkavīb[u] Marokā" (turpmāk tekstā – " 2007. gada 6. augusta rakstiskā atbilde"). Pēc prasītāja domām, pirms divkāršās slepkavības nebija veikti atbilstoši drošības pasākumi, kurus Komisija parasti paredz un par kuriem ir atgādināts ārējo attiecību komisāres atbildē. Komisija tādējādi esot vainojama smagā nolaidībā, kas pamato, lai nepilngadīgajiem bērniem tiktu samaksāta kompensācija par kaitējumu, kura būtu vienāda vismaz ar to algu kopējo apjomu, ko nogalinātais ierēdnis būtu saņēmis līdz iespējamai viņa pensionēšanās dienai 2032. gadā, t.i., 26 gadus.

31 Ar 2008. gada 11. jūnija vēstuli par personālu atbildīgais Komisijas vicepriekšsēdētājs S. Kallass [*S. Kallas*] atbildēja prasītājam. Šajā vēstulē S. Kallass uzsvēra, ka nav konstatējama nekāda Marokas iestāžu nolaidīga vai vainojama rīcība un nav izpildīti nosacījumi, lai uzsāktu diplomātiskas sarunas ar Maroku kompensācijas par kaitējumu saņemšanai. Viņš norādīja, ka Komisijas veiktie darbinieku aizsardzības pasākumi atbilda drošības nosacījumiem attiecībā uz Rabatas delegāciju un tādējādi prasība kompensēt kaitējumu, ko prasītājs šajā ziņā izteicis 2008. gada 25. februāra vēstulē, nevar tikt apmierināta. Viņš precizēja, ka maksājumi, kurus Komisija jau veikusi (EUR 490 937,30 kā maksājumu nāves gadījumā un nelaimes gadījumu apdrošināšanas maksājumu, EUR 4376,82 mēnesī kā bāreņa pensiju un pabalstu izglītībai,

EUR 2287,19 mēnesī – tostarp nodokļu atlaidi – kā apgādājamā bērna pabalstu un EUR 1332,76 mēnesī kā ārkārtas atbalstu jeb apgādājamā bērna papildu pabalstu par katru bērnu), ir aprēķināti pareizi.

32 Tomēr šajā pašā 2008. gada 11. jūnija vēstulē komisārs prasītāju informēja par to, ka Komisija, ņemot vērā šā gadījuma īpaši traģiskos apstākļus, ir nolēmusi veikt papildu pasākumu un izņēmuma kārtā palielināt to maksājumu summas, kas veikti atbilstoši Civildienesta noteikumu 76. pantam. Ar 2008. gada 4. jūlija lēmumu tādējādi katram no mazbērniem, sākot no 2008. gada 1. augusta, līdz 19 gadu vecumam tiks maksāts ikmēneša maksājums, kas atbilst diviem apgādājamā bērna pabalstiem. Ņemot vērā šo lēmumu, Komisijas ikmēneša maksājums mirušā ierēdņa bērniem sasniedz summu, kas ir augstāka par EUR 9800 (EUR 9862 2009. gada februārī).

33 Ar 2008. gada 10. septembra vēstuli prasītājs, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu, iesniedza sūdzību par 2008. gada 11. jūnija vēstuli. Šajā sūdzībā viņš apgalvoja, ka ir iestājusies Komisijas atbildība par pārkāpumu saistībā ar tās pienākuma aizsargāt savus darbiniekus neizpildi. Viņš arī norādīja, ka Komisijas atbildība būtu iestājusies arī bez pārkāpuma [vainas] tāda kaitējuma dēļ, kas radies tiesiska akta rezultātā. Visbeidzot – pakārtoti – viņš minēja Civildienesta noteikumu 24. pantu, saskaņā ar kuru Kopienas ir kopīgi atbildīgas par tā kaitējuma kompensēšanu, ko trešā puse radījusi kādam to darbiniekam.

34 Ar 2009. gada 3. februāra lēmumu iecēlējinstitūcija sūdzību noraidīja."

Tiesvedība Civildienesta tiesā un pārsūdzētais spriedums

3 Šādos apstākļos prasītājs, rīkojoties gan savā vārdā, gan kā *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* mantinieku likumīgais pārstāvis, 2009. gada 12. maijā cēla Civildienesta tiesā prasību, kurā viņš prasīja Civildienesta tiesai:

— atcelt iecēlējinstitūcijas 2009. gada 3. februāra lēmumu;

— piespriest Komisijai samaksāt *Alesandro Misira Mamaki di Luzinjano* tiesību pārņēmējiem:

  — summu EUR 2 552 837,96 apmērā, kas vēlāk ir no jauna noteikta EUR 3 975 329 apmērā, ņemot vērā viņa karjeras attīstību, kas atbilst nogalinātā ierēdņa atalgojumam par 26 gadiem, kā finansiālu zaudējumu kompensāciju;

  — summu EUR 250 000 apmērā kā kompensāciju par morālo kaitējumu, kas cietušajam nodarīts pirms nāves;

  — summu EUR 1 276 512 apmērā kā kompensāciju par morālo kaitējumu, kas viņiem nodarīts ar to, ka viņi bija traģiskās slepkavības liecinieki;

— piespriest Komisijai samaksāt summu EUR 212 752 apmērā kā kompensāciju par morālo kaitējumu, kas prasītājam nodarīts kā cietušā tēvam;

— piespriest Komisijai samaksāt "kompensējošos procentus un nokavējuma procentus par laikā nesamaksātajām summām";

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

4 Pirmajā instancē Komisija prasīja noraidīt prasību.

5 Ar pārsūdzēto spriedumu Civildienesta tiesa noraidīja prasību kā nepamatotu, piespriežot Komisijai segt visus tiesāšanās izdevumus.

6 Civildienesta tiesa vispirms norādīja pārsūdzētā sprieduma 71. un 72. punktā, atsaucoties uz Vispārējās tiesas 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā T-90/95 *Gill*/Komisija (*Recueil FP*, I-A-471. un II-1231. lpp., 45. punkts), ka prasītāja lūgumu atcelt [lēmumu] nevar vērtēt neatkarīgi no lūguma kompensēt kaitējumu, jo prasība ir jāvērtē kā tāda, kuras vienīgais priekšmets ir tā kaitējuma kompensēšana, kas radies prasītājam, mirušajam ierēdnim un viņa bērniem Komisijas rīcības dēļ. Šajā apelācijas sūdzībā šis secinājums nav apstrīdēts.

7 Saistībā ar Komisijas it īpaši izvirzītajām divām iebildēm par nepieņemamību attiecībā uz prasītāja prasījumiem atlīdzināt morālo kaitējumu, kas attiecas, pirmkārt, uz 2008. gada 25. februāra prasību atlīdzināt zaudējumus, kas neietvēra nekādus morālā kaitējuma atlīdzības prasījumus un, otrkārt, attiecībā uz to, ka 2008. gada 10. septembra sūdzība arī neietvēra prasību atlīdzināt prasītāja personīgi ciesto morālo kaitējumu, Civildienesta tiesa pārsūdzētā sprieduma 82.–91. punktā atbildēja šādi:

> "82 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prasību veidu sistēmā, kas noteikta Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, ja prasība ir vienīgi prasība kompensēt kaitējumu tādā nozīmē, ka tā neietver nevienu prasījumu atcelt kādu tiesību aktu, bet gan ir vērsta tikai uz tāda kaitējuma kompensēšanu, kas, iespējams, radies no vairākiem pārkāpumiem vai bezdarbības, kuri, tā kā tiem nav nekādas juridiskas ietekmes, nevar tikt kvalificēti par nelabvēlīgiem aktiem, administratīvajam procesam obligāti – jo pretējā gadījumā vēlākais prasības pieteikums tiks uzskatīts par nepieņemamu – ir jāsākas ar ieinteresētās puses prasību iecēlējinstitūcijai kompensēt apgalvoto kaitējumu un vajadzības gadījumā jāturpinās ar sūdzību, kas vērsta pret lēmumu par prasības noraidīšanu (skat. it īpaši Pirmās instances tiesas 1995. gada 13. jūlija spriedumu lietā T-44/93 *Saby*/Komisija, 31. punkts).
>
> 83 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasījumiem Savienības tiesai ir jābūt tādam pašam priekšmetam kā tiem, kas norādīti sūdzībā, un tiem ir jāietver tikai tādi apstrīdēšanas pamati, kuriem ir tāds pats pamatojums [pamats] kā sūdzībā minētajiem, jo šos apstrīdēšanas pamatus tiesvedībā var attīstīt, iesniedzot pamatus un argumentus, kam obligāti nav jābūt minētiem sūdzībā, bet kas ir ar to cieši saistīti (skat., piemēram, Tiesas 2002. gada 23. aprīļa spriedumu lietā C-62/01 P *Campogrande*/Komisija, Krājums, I-3793. lpp., 34. punkts).
>
> 84 Civildienesta tiesa nesen ir spriedusi, ka jēdziens "pamatojums [pamats]" ir jāinterpretē plaši (Civildienesta tiesas 2010. gada 1. jūlija spriedums lietā F-45/07 *Mandt*/Parlaments, 119. punkts). Lai gan Civildienesta tiesa ir pieņēmusi šo nostāju judikatūrā attiecībā uz prasību atcelt tiesību aktu, tas neizslēdz, ka šī nostāja ir transponējama prasību par kaitējuma kompensēšanu jomā, ar nosacījumu, ka tiek ievērots šīs pēdējās tiesvedības īpašais raksturs. Attiecībā uz prasībām tikai par kaitējuma kompensēšanu jēdziens "pamatojums [pamats]" nav definēts saistībā ar "apstrīdēšanas pamatiem" iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē, bet saistībā ar "kaitējuma pamatiem", kurus attiecīgais ierēdnis minējis savā prasībā kompensēt kaitējumu. Šis kaitējuma pamats nosaka ierēdņa lūgtās kaitējuma kompensēšanas priekšmetu un līdz ar to arī tā lūguma priekšmetu, par kuru administrācijai ir jālemj.
>
> 85 No trijos iepriekšējos punktos izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka prasījumi kompensēt kaitējumu, kas pamatoti ar dažādiem kaitējuma pamatiem, Civildienesta tiesā ir pieņemami tikai tad, ja pirms tiem vispirms administrācijā ir iesniegta prasība, kurai ir tāds pats priekšmets un kura ir balstīta uz tādiem pašiem kaitējuma pamatiem, un pēc tam ir celta sūdzība pret lēmumu, kuru administrācija, kas minēto prasību izskatījusi, tieši vai netieši pieņēmusi.
>
> 86 Tas neliedz attiecīgajam ierēdnim pielāgot prasījumu summu, kas minēta prasībā administrācijai, tostarp tad, ja zaudējumi vēlāk kļuvuši smagāki vai ja zaudējumu apjoms nav zināms vai arī tos var novērtēt tikai pēc prasības celšanas (šajā ziņā par iespēju aprēķināt zaudējumus prasības

pieteikuma stadijā skat. Tiesas 2004. gada 23. septembra spriedumu lietā C-150/03 P *Hectors* /Parlaments, 62. punkts), bet ar nosacījumu, ka kaitējuma pamati, uz kuriem balstoties viņš prasa atlīdzību, ir norādīti minētajā prasībā.

87 Šajā gadījumā prasītājs tiecas saņemt kompensāciju par to pašu nodarījumu izraisītu kaitējumu kā tie, kas minēti viņa 2008. gada 25. februāra prasībā, turpretī viņa prasījumi kompensēt kaitējumu ir balstīti uz atšķirīga morālā kaitējuma kompensēšanu, kas esot radīts viņam pašam, viņa mirušajam dēlam un viņa mazbērniem.

88 Nav noliedzams, ka 2008. gada 25. februāra vēstulē ietvertajā prasībā kompensēt kaitējumu prasītājs lūdza atlīdzināt tikai materiālos zaudējumus, bet neminēja morālā kaitējuma pamatus, uz kuriem viņš atsaucas Civildienesta tiesā.

89 Protams, pēc tam savā sūdzībā prasītājs prasīja ne tikai atlīdzināt materiālos zaudējumus, bet arī kompensēt morālo kaitējumu, un tas ļāva administrācijai lēmumā, ar kuru noraidīta sūdzība, pieņemt nostāju par šiem kaitējuma pamatiem pirms tiesvedības ierosināšanas. Tomēr šī lēmuma, ar kuru noraidīta sūdzība, daļa ir jāvērtē kā pirmais lēmums, kuru administrācija ir pieņēmusi par minētajiem kaitējuma pamatiem. Prasītājs nav iesniedzis sūdzību par šo pēdējo lēmumu, kas tam būtu bijis jādara, un tādējādi nav ievērojis administratīvo procesu divās daļās, kas ir nosacījums uz šiem kaitējuma pamatiem balstītu prasījumu atlīdzināt kaitējumu pieņemamībai.

90 Argumentācija, kura izriet no Tiesas 1989. gada 26. janvāra sprieduma lietā 224/87 *Koutchoumoff* /Komisija (*Recueil*, 99. pants) un kuru prasītājs izklāstīja otrajā tiesas sēdē, nav atbalstāma. Būtībā, lai gan Tiesa minētajā spriedumā atzina, ka ierēdnim ir tiesības prasījumus kompensēt kaitējumu pirmo reizi iesniegt tiesā, tā pamatojums ir tāds, ka sūdzībā izklāstītā tā tiesību akta likumīguma apstrīdēšana, kas negatīvi ietekmē ieinteresēto personu, var ietvert prasību kompensēt kaitējumu, ko radījis šis akts. Tomēr šai lietai ir vienīgi kaitējuma kompensēšanas raksturs un tā nav saistīta ar kāda prasītājam nelabvēlīga lēmuma likumīguma apstrīdēšanu.

91 Līdz ar to prasījumi, kas ir vērsti uz morālā kaitējuma kompensēšanu, šajā instancē ir jānoraida kā nepieņemami un nav jāvērtē pārējās pret tiem izvirzītās iebildes par nepieņemamību."

8 Lemjot pēc būtības par pamatu, kas attiecas uz to, ka Komisija nav izpildījusi savu pienākumu nodrošināt sava ierēdņa aizsardzību, izdarot pārkāpumu, Civildienesta tiesa vispirms nosprieda, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu, kas rada tās atbildību, proti, atbilstošu aizsardzības pasākumu neveikšana *Missir Mamachi di Lusignano* pagaidu dzīvoklim Rabatā ir tās pienākuma nodrošināt sava ierēdņa un viņa ģimenes drošību trešajā valstī neizpilde.

9 Civildienesta tiesa uzskatīja, ka cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un apgalvoto materiālo kaitējumu ir pierādīta.

10 Šajā argumentācijas stadijā Civildienesta tiesa paskaidroja pārsūdzētā sprieduma 191. punktā, ka atliek noteikt, kāda daļa atbildības kaitējuma nodarīšanā ir slepkavam.

11 Ņemot vērā prasītāja apgalvoto divējādo kaitējumu, t.i., divkāršo slepkavību un izdzīvošanas iespējas zudumu, un to, ka otrais kaitējums nav tik plašs kā pirmais, Civildienesta tiesa uzskatīja pārsūdzētā sprieduma 197. punktā, ka uz Komisiju ir jāattiecina atbildība par 40 % no radītā kaitējuma.

12 Attiecībā uz materiālo zaudējumu apmēru Civildienesta tiesa pārsūdzētā sprieduma 200. punktā norādīja, ka ar ienākumu zaudēšanu saistītais materiālais kaitējums, kas ir jāņem vērā šajā lietā, sasniedz EUR 3 miljonus.

13 Vispirms atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 201. punktā, ka Komisijai ir jāatlīdzina 40 % no šā kaitējuma, t.i., jāsamaksā summa EUR 1,2 miljonu apmērā, Civildienesta tiesa minētā sprieduma 202. punktā norādīja, ka summas, kuras Komisija jau ir samaksājusi un turpinās maksāt tiesību pārņēmējiem un kuras pārsniedz Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumos (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi") parasti paredzētos pabalstus, ir tuvas EUR 1,4 miljoniem, turklāt summa varētu pieaugt līdz apmēram EUR 2,4 miljoniem, ja attiecīgie pabalsti tiktu maksāti līdz visu četru bērnu divdesmit sestajai dzimšanas dienai. Tādējādi Civildienesta tiesa konstatēja pārsūdzētā sprieduma 203. punktā, ka Komisija jau ir pilnīgi atlīdzinājusi materiālos zaudējumus, par kuriem tā ir atbildīga.

14 No visa iepriekš minētā Civildienesta tiesa secināja pārsūdzētā sprieduma 205. punktā, ka prasības pamats, lai arī tas ir pamatots, neļauj tai apmierināt prasītāja prasījumus, kas ir vērsti uz radīto materiālo zaudējumu atlīdzināšanu.

Tiesvedība Vispārējā tiesā

15 Ar pieteikumu, kas Vispārējā tiesā saņemts 2011. gada 29. septembrī, prasītājs iesniedza šo apelācijas sūdzību.

16 Komisija iesniedza atbildes rakstu 2011. gada 16. decembrī.

17 Rakstveida process tika slēgts 2012. gada 23. janvārī.

18 Ar aktu, kas iesniegts Vispārējās tiesas kancelejā 2012. gada 1. februārī, prasītājs iesniedza pieteikumu, norādot iemeslus, kuru dēļ viņš vēlas tikt uzklausīts saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 146. pantu.

19 Uzklausījusi tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (apelācijas palāta) apmierināja šo pieteikumu un uzsāka mutvārdu procesu, pēc savas iniciatīvas izvirzot absolūtu pamatu un aicinot lietas dalībniekus procesa organizatorisko pasākumu ietvaros atbildēt rakstiski uz noteiktiem jautājumiem saistībā ar šo pamatu. Komisija šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā.

20 Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms atgādināja lietas dalībniekiem, kā tā ir paskaidrojusi sava prasības pieteikuma pirmajā instancē 57. punktā, ka prasītājs lūdz atlīdzināt četrus dažādu kaitējuma veidus, proti:

— "*Alessandro* [*Missir Mamachi di Lusignano*] mantinieku ciestos materiālos zaudējumus, ko veido noslepkavotā ierēdņa nesaņemtā darba alga, ko viņš būtu saņēmis no savas nāves brīža līdz savai iespējamai aiziešanai pensijā;

— *Alessandro* [*Missir Mamachi di Lusignano*] ciesto morālo kaitējumu, ko veido viņa netaisnīgās fiziskās ciešanas no uzbrukuma brīža līdz nāves brīdim, kā arī fiziskās ciešanas, kas izriet no viņa nenovēršamās nāves apzināšanās, no viņa mīlētās sievas nāves apzināšanās un no briesmīgā uztraukuma un nemiera par viņa četriem bērniem;

— nemateriālo kaitējumu (morālu un eksistenciālu), ko cieš nogalinātā ierēdņa bērni, ko veido netaisnīgās sāpes par savu abu mīlēto vecāku zaudējumu, kā arī briesmīgā un šausmīgā psiholoģiskā trauma, ko veido fakts, ka viņi ar savām acīm redzēja savus vecākus mirstam nozieguma vietā, kas ir viena no šausmīgākajām un traģiskākajām norisēm, kurā cilvēks var piedalīties savas dzīves laikā;

— nemateriālo kaitējumu (morālu un eksistenciālu), ko prasītājs cietis kā upura tēvs, ko veido netaisnīgās sāpes un ciešanas par sava dēla zaudējumu tik traģiskos apstākļos."

21 Pēc tam Vispārējā tiesa vispirms uzaicināja lietas dalībniekus izteikties rakstiski par jautājumu, vai tiesības uz *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* mantinieku (kas norādīti iepriekš 20. punkta pirmajā ievilkumā) ciestā kaitējuma atlīdzību, aprēķinot attiecībā uz viņa profesionālo ienākumu daļu, ko viņi varēja cerēt saņemt, ja viņu tēvs būtu palicis dzīvs, tika nodotas minētajiem mantiniekiem ar mantošanas tiesību palīdzību un tātad viņi tās izmanto kā mantinieki tāpat kā tiesības uz paša *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* ciestā morālā kaitējuma no uzbrukuma brīža līdz viņa nāvei (kas norādīts iepriekš 20. punkta otrajā ielikumā) atlīdzību, vai arī runa drīzāk ir par viņu pašu kaitējuma kompensēšanu, kas tiek prasīts *jure proprio* un ko viņi tātad nemantoja (kā iepriekš 20. punkta trešajā un ceturtajā ievilkumā minētais kaitējums).

22 Iepriekš nelemjot, kāda atbilde ir jāsniedz uz šo jautājumu, bet ciešā saistībā ar to Vispārējā tiesa, otrkārt, pēc savas iniciatīvas izvirzīja absolūtu pamatu, kas attiecas uz Civildienesta tiesas kompetences neesamību lemt par iepriekš 20. punkta pirmajā, trešajā un ceturtajā ievilkumā norādītā kaitējuma kompensēšanu.

23 Vispārējā tiesa it īpaši atgādināja lietas dalībniekiem pastāvīgo judikatūru, ko veido Tiesas 1980. gada 7. maija rīkojums apvienotajās lietās no 114/79 līdz 117/79 *Fournier*/Komisija (*Recueil*, 1529. lpp.), Tiesas 1986. gada 8. oktobra spriedums apvienotajās lietās 169/83 un 136/84 *Leussink* u.c./Komisija (*Recueil*, 2801. lpp.), ģenerāladvokāta sera Gordona Slinna [*Gordon Slynn*] secinājumi lietā, kurā taisīts šis spriedums (*Recueil*, 2818. un 2819. lpp.), un Vispārējās tiesas 2004. gada 3. marta spriedums lietā T-48/01 *Vainker*/Parlaments (*Recueil FP*, I-A-51. un II-197. lpp.).

24 Vispārējā tiesa apgalvoja, ka šādos apstākļos rodas jautājums, vai no šaurajiem juridiskajiem ietvariem, kas ir noteikti LESD 268. un 270. pantā, Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantā un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā neizriet, ka ierēdņa tuviniekiem ir obligāti jāceļ divas prasības, viena Civildienesta tiesā un otra Vispārējā tiesā, atbilstoši tam, vai no attiecīgā ierēdņa tiesībām izriet, ka viņš prasa materiāla vai morāla kaitējuma atlīdzību, kas viņam ir personīgs.

25 Visbeidzot Vispārējā tiesa aicināja lietas dalībniekus iztiekties par sekām, kādām vajadzības gadījumā šīs apelācijas sūdzības nolūkā un atbildot uz absolūto pamatu, kas izvirzīts pēc tiesas iniciatīvas iepriekš 22. punktā, būtu jābūt, ja iepriekš 21. punktā minētās alternatīvās iespējas otrā daļa ir jāapstiprina un ja turklāt uz 24. punktā uzdoto jautājumu ir jāatbild apstiprinoši.

26 2013. gada 12. decembra tiesas sēdē tikta uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem.

Lietas dalībnieku prasījumi

27 Prasītāja prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— piespriest Komisijai samaksāt *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tiesību pārņēmējiem summu EUR 3 975 329 kā atlīdzību par ciesto materiālo kaitējumu;

— atzīt par pieņemamu prasību par nemateriālā kaitējuma atlīdzību un piespriest Komisijai samaksāt:

  — minētajiem tiesību pārņēmējiem, pirmkārt, summu EUR 250 000 kā atlīdzību par nemateriālo kaitējumu, ko cieta upuris pirms savas nāves, un, otrkārt, summu EUR 1 276 512 kā atlīdzību par nemateriālo kaitējumu, ko viņi cieta kā upura bērni un traģiskās slepkavības liecinieki;

  — prasītājam personīgi summu EUR 212 752 kā atlīdzību par nemateriālo kaitējumu, ko viņš cietis kā upura tēvs;

— piespriest Komisijai samaksāt kompensējošos procentus un nokavējuma procentus par laikā nesamaksātajām summām;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

28 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— nosūtīt lietu atpakaļ Civildienesta tiesai daļā, kurā tā attiecas uz nemateriālā kaitējuma atlīdzību;

— katrā ziņā noraidīt apelācijas sūdzību kā nepieņemamu un/vai nepamatotu;

— piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

Par Civildienesta tiesas kompetenci izskatīt lietu pirmajā instancē

Lietas dalībnieku apsvērumi, atbildot uz procesa organizatorisko pasākumu

29 Savos rakstveida apsvērumos, kas iesniegti kancelejā 2013. gada 10. septembrī, Komisija vispirms apgalvo, atbildot uz Vispārējās tiesas pirmo jautājumu (skat. iepriekš 21. punktu), ka tiesības saņemt materiālo zaudējumu atlīdzību, ko cietuši *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* mantinieki, ir tiem piemītošas tiesības un ka tās tieši izriet it īpaši no Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunkta un 76. un 80. punkta.

30 Atbildē uz absolūto pamatu, ko tiesa izvirzījusi pēc savas iniciatīvas (skat. iepriekš 22. punktu), Komisija turpinājumā apgalvo, ka jebkurš strīds, kas cēlies no apgalvotas iestādes pienākumu neizpildes attiecībā pret tās ierēdņiem darba attiecību ietvaros, ko regulē vienīgi Civildienesta noteikumi, ietilpst Civildienesta tiesas ekskluzīvajā kompetencē atbilstoši LESD 270. pantam.

31 Šajā ziņā Komisija uzsver, pirmkārt, ka ierēdņa nāves gadījumā Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunkts aizstāj līgumiskas attiecības starp minēto ierēdni un tā iestādi, kuras pārtrauca nāve atbilstoši Civildienesta noteikumu 47. panta g) punktam, ar aplūkotās iestādes civildienesta attiecībām ar šajā normā minētajām personām, kuru starpā ir tiesību pārņēmēji.

32 Otrkārt, Komisija apgalvo, ka Civildienesta tiesas kompetence ir pamatota ar apstākli, ka runa ir par iestādes iespējamo kaitējošo un nelikumīgo rīcību pret savu ierēdni vai bijušo ierēdni.

33 Komisija norāda šajā ziņā, ka ir skaidrs, ka Civildienesta tiesa ir kompetenta lemt par jebkuru lietu saistībā ar Civildienesta noteikumu 73., 76. un 80. panta piemērošanu. Tikai tad, ja civildienesta režīma piedāvātie pabalsti nav pietiekami, lai nodrošinātu ciestā kaitējuma pilnīgu kompensēšanu, tiesību pārņēmēji var prasīt atlīdzību, kas var būt tikai papildinoša salīdzinājumā ar jau saņemto atbilstoši Civildienesta noteikumu 73. pantam, bet tā nevar ar to pārklāties (iepriekš minētais Tiesas spriedums lietā *Leussink* u.c./Komisija, 13. punkts, un 1999. gada 9. septembra spriedums lietā C-257/98 P *Lucaccioni*/Komisija, *Recueil*, I-5251. lpp., 21. un 22. punkts). Civildienesta tiesai esot kompetence lemt arī par šo iespējamo papildus atlīdzību, ciktāl zaudējumus ir radījusi tā pati nelikumīgā iestādes rīcība pret attiecīgo ierēdni.

34 Komisijas apgalvojums būtu pamatots arī gan ar tiesiskās noteiktības prasību, gan ar kompetentās tiesas noteikšanas un procesuālās ekonomijas prasībām, atbilstoši kurām kompetence var būt tikai vienai tiesai (skat. šajā ziņā Tiesas 2004. gada 27. maija rīkojumu lietā C-517/03 *IAMA Consulting*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 17. punkts).

35 Vispārējās tiesas norādītā un iepriekš 23. punktā minētā judikatūra neesot piemērojama šajā lietā, jo attiecīgajā lietā ierēdnis bija dzīvs. Šādā gadījumā Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā ir noteiktas tiesības uz atlīdzību tikai ierēdnim invalīdam, nevis viņa tiesību pārņēmējiem. Savukārt miruša ierēdņa tiesību pārņēmēji esot tieši norādīti Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kurā tiem ir piešķirtas personīgas tiesības.

36 Ja Vispārējā tiesa uzskatītu, ka Civildienesta tiesai nebija kompetences, lai lemtu par zaudējumu atlīdzības prasībām, ko *jure proprio* cēla *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tiesību pārņēmēji, Komisija apgalvo, ka pārsūdzētais spriedums būtu jāatceļ, izņemot to daļu, kurā ir lemts par *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tiesību pārņēmēju morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Tā kā Komisija pamatoti noraidīja pēdējo minēto lūgumu kā nepieņemamu pirmstiesas procedūras, kas paredzēta Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, pārkāpumu dēļ, pārsūdzētais spriedums esot jāapstiprina šajā jautājumā.

37 Turklāt Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa kā apelācijas tiesa nevar turpināt izskatīt lietu pēc būtības. Tā uzskata, ka tādējādi ir no jauna jāceļ prasība Vispārējā tiesā, iesniedzot parastu prasību pirmajā instancē, un tai tātad ir jālemj, kādai jābūt gan šīs jaunās prasības, gan prasības vienlaikus notiekošajā lietā T-494/11 virzībai.

38 Prasītājs nav iesniedzis rakstisku atbildi uz Vispārējās tiesas jautājumiem tam noteiktajā termiņā. Tiesas sēdē viņš šajā ziņā paļāvās uz Vispārējās tiesas viedumu.

Vispārējās tiesas vērtējums

39 Vispirms ir jānosaka, kādi ir dažādie kaitējuma veidi, kurus prasītājs lūdz atlīdzināt, kā arī kādā statusā viņš darbojas attiecībā uz katru no tiem.

40 Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka atbilstoši dalībvalstīm kopīgajiem vispārīgajiem tiesību principiem ārpuslīgumiskās atbildības jomā lielākajā daļā sistēmu upura nāves gadījumā tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, tiek nošķirti vismaz trīs kaitējuma veidi, kas vispārīgi ir jāatlīdzina atbildīgajai personai vai personām un kas atbilst būtībā šādiem tipiem:

— morālais kaitējums, dažkārt saukts par "ex haerede", ko cieš pats upuris no morālajām ciešanām pirms viņa nāves, ja ir pierādīts, ka viņš to apzinājās;

— materiāls kaitējums upura tuviniekiem, kas ir atkarīgs no ienākumiem, ko viņi guva no aizgājēja; attiecībā uz bērniem bieži runa ir par kapitalizētu summu, kas tiek noteikta atkarībā no pilngadības vai sagaidāma studiju beigu vecuma;

— morālais kaitējums, ko upura tuvinieki cietuši īpašās pieķeršanās upurim dēļ.

41 Prasības pieteikumā pirmajā instancē lietā F-50/09, par kuru ir iesniegta šī apelācijas sūdzība, prasītājs pats apstiprināja šo iedalījumu savā dažādu prasīto kompensāciju iedalījumā. Tādējādi no četriem iepriekš 3. punkta pirmajā un otrajā ievilkumā minētajiem kaitējuma veidiem pirmais atbilst materiālajam kaitējumam, ko personīgi ir cietuši *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērni, otrais atbilst morālajam kaitējumam, kas tiek saukts par "ex haerede", ko cietis *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* pirms savas nāves un kas tiek prasīts viņa mantinieku vārdā, trešais atbilst personīgajam morālajam kaitējumam, ko cietuši *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērni, un ceturtais atbilst personīgajam morālajam kaitējumam, ko cietis prasītājs kā *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tēvs.

42 Šī sprieduma nolūkiem Vispārējā tiesa pamatojas tādējādi uz šādiem diviem pieņēmumiem:

— morālo kaitējumu *ex haerede*, tas ir, to, ko *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* cieta pirms savas nāves, prasa viņa tiesību pārņēmēji šādā statusā un nevis paši savā vārdā, jo tiesības uz šo atlīdzību viņiem faktiski tika nodotas mantošanas ceļā atbilstoši valsts tiesību normām, kas piemērojamas mantošanai;

— trīs pārējos kaitējuma veidus, kuru atlīdzināšana tiek prasīta šajā lietā, tas ir, materiālo un morālo kaitējumu bērniem un *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* kā tēva morālo kaitējumu, ir prasījis prasītājs un viņa mazbērni paši savā vārdā neatkarīgi no viņu statusa kā tiesību pārņēmējiem.

43 Jautājumi par kompetenci, ko izvirza šis pamats, ir jāizskata, ņemot vērā šos divus pieņēmumus.

44 Attiecībā uz šajā lietā piemērojamo kompetences noteikumu noteikšanu Vispārējā tiesa atgādina, ka atbilstoši LESD 256. panta 1. punktam tās kompetencē ir izskatīt un izlemt pirmajā instancē it īpaši lietas, kas minētas LESD 268. un 272. pantā, izņemot lietas, kas nodotas kādai specializētai tiesai, kuru izveido saskaņā ar 257. pantu, un lietas, kuras saskaņā ar Tiesas statūtiem ir vienīgi Tiesas jurisdikcijā.

45 Tā kā Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantā, kas minētajiem statūtiem ir pievienots ar Padomes 2004. gada 2. novembra Lēmumu 2004/752/Euratom, ar ko izveido Eiropas Savienības Civildienesta tiesu (OV L 333, 7. lpp.), piemērojot LESD 256. panta 1. punktu, Civildienesta tiesai ir atzīta kompetence pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem atbilstoši Civildienesta noteikumos vai to nodarbināšanas noteikumos noteiktajām robežām un nosacījumiem, Vispārējai tiesai vairāk nav kompetences lemt pirmajā instancē par zaudējumu atlīdzības prasībām atbilstoši LESD 270. pantam (Vispārējās tiesas 2009. gada 8. jūlija rīkojums lietā T-545/08 *Thoss* /Revīzijas palāta, Krājumā nav publicēts, 26. punkts). Savukārt Civildienesta tiesai ir kompetence tikai tad, ja tajā derīgi ir celta prasība atbilstoši LESD 270. pantam.

46 Savienības tiesību sistēma, kas ir izveidota ar LESD, Tiesas statūti un Padomes lēmumi par Vispārējo tiesu un Civildienesta tiesu tādējādi ietver precīzu attiecīgo Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas kompetenču norobežošanu tā, ka vienas no šīm abām tiesām kompetence lemt pirmajā instancē par prasību obligāti izslēdz otras tiesas kompetenci.

47 Pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī šī norobežošana ir saistīta ar prasītāja personīgo statusu un strīdus izcelsmi saskaņā ar patstāvīgo judikatūru, atbilstoši kurai strīds starp ierēdni un iestādi, no kuras viņš ir atkarīgs vai bija atkarīgs, ja tas rodas nodarbinātības attiecībās, kas saista vai saistīja šo personu ar iestādi, ietilpst LESD 270. panta (agrāk – EKL 236. panta) un Civildienesta noteikumu 90. un 91. panta piemērošanas jomā un neietilpst LESD 268. panta (agrāk – EKL 235. panta) un 340. panta (agrāk – 288. panta), kas reglamentē Savienības vispārīgo ārpuslīgumiskās atbildības režīmu, piemērošanas jomā (Tiesas 1975. gada 22. oktobra spriedums lietā 9/75 *Meyer-Burckhardt*/Komisija, *Recueil*, 1171. lpp., 7. punkts; 1977. gada 17. februāra spriedums lietā 48/76 *Reinarz*/Komisija un Padome, *Recueil*, 291. lpp., 10. punkts; 1985. gada 4. jūlija spriedums lietā 176/83 *Allo* u.c./Komisija, *Recueil*, 2155. lpp., 18. punkts, un Tiesas 1987. gada 10. jūnija rīkojums lietā 317/85 *Pomar*/Komisija, *Recueil*, 2467. lpp., 7. punkts; Vispārējās tiesas 2004. gada 14. oktobra spriedums lietā T-1/02 *Polinsky* /Tiesa, Krājumā nav publicēts, 47. punkts).

48 Ja tas tā ir, minētā judikatūra neļauj noteikt, vai *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tuviniekiem personīgā kaitējuma, gan materiālā, gan morālā, ko viņi apgalvo, ka ir cietuši, atlīdzības prasība bija jāceļ Vispārējā tiesā vai Civildienesta tiesā. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šī judikatūra īpaši attiecas tikai uz lietām starp i) ierēdni vai bijušo ierēdni un iestādi, no kuras viņš ir atkarīgs vai bija atkarīgs, kuras ii) ir radušās darba tiesiskajās attiecībās, kas tos saista vai saistīja, un līdz ar to tā ir tikai daļēji

pārnesama uz gadījumu, kad strīds nešaubīgi ir radies darba tiesiskajās attiecībās, bet nevis attiecībā uz ierēdni vai bijušo ierēdni, bet starp viņa tuvinieku, ģimenes locekli vai tiesību pārņēmēju un iestādi, no kuras ir vai bija atkarīgs šis ierēdnis.

49 Ja šīs trešās personas iegūst attiecīgā ierēdņa vai bijušā ierēdņa tiesības un tātad darbojas kā viņa tiesību pārņēmējas, šādā statusā, lai tādējādi iegūtu īpašumā mantojuma masu, prasot zaudējumu atlīdzību, kas pienākas pašam ierēdnim, šāda transponēšana ir iespējama, jo strīds paliek neatkarīgi no veiktās īpašuma nodošanas strīds starp ierēdni un iestādi, no kuras viņš bija atkarīgs, un tas ir radies darba tiesiskajās attiecībās, kas tos vienoja.

50 Šajā gadījumā šis apsvērums attiecas uz otro prasītāja izvirzīto kaitējuma veidu, kas ir minēts iepriekš 20. punktā, tas ir, morālu kaitējumu *ex haerede*, ko cietis *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* no uzbrukuma brīža līdz viņa nāvei. Šajā vērtējumā Civildienesta tiesa pamatoti norādīja pārsūdzētā sprieduma 116. punktā, ka iepriekš 47. punktā minētā judikatūra ir transponējama uz strīdu starp miruša ierēdņa tiesību pārņēmējiem vai viņu likumīgo pārstāvi un iestādi, no kuras šis ierēdnis bija atkarīgs.

51 Savukārt, ja minētā trešā persona rīkojas, lai saņemtu zaudējumu atlīdzību, kas tai ir personīga, neatkarīgi no tā, vai šis kaitējums ir materiāls vai morāls, šāda attiecīgās judikatūras attiecināšana nav pamatota ne ar tās saturu, ne ar principiālajiem apsvērumiem, kas to ir iedvesmojuši. Pat pieļaujot, ka šāds strīds ir radies darba tiesiskajās attiecībās starp attiecīgo ierēdni un iestādi, personīgais subjektīvais nosacījums, kas saistīts ar ierēdņa, kam piemīt aplūkotās tiesības, statusu, katrā ziņā nav izpildīts un tātad Civildienesta tiesai principā nav kompetences *ratione personae* lemt atbilstoši LESD 270. pantam un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantam.

52 Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, Vispārējās tiesas 2010. gada 16. decembra spriedumā lietā T-143/09 P Komisija/*Petrilli* ir apstiprināta šī analīze un paskaidrots tās pamatojums. Šī sprieduma 46. punktā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka strīds civildienesta jomā atbilstoši EKL 236. pantam (tagad – LESD 270. pants) un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantam, ieskaitot tos, kas attiecas uz kaitējumu, kas ierēdnim un darbiniekam ir radīts, uz ko attiecas īpaši vai speciāli noteikumi salīdzinājumā ar tiem, kas izriet no vispārīgajiem principiem, kuri regulē Savienības ārpuslīgumisko atbildību atbilstoši EKL 235. pantam (tagad – LESD 268. pants) un EKL 288. pantam (tagad – LESD 340. pants). Vispārējā tiesa uzskata, ka tad, kad Savienība rīkojas kā darba devējs, tai ir pastiprināta atbildība, kas izpaužas kā pienākums atlīdzināt zaudējumus, kuri radušies personālam jebkādas nelikumības dēļ, kas pieļauta šādā statusā, kaut arī atbilstoši Kopienu tiesībām, tai ir jāatlīdzina tikai tie zaudējumi, kas ir radušies "pietiekami būtiska" tiesību normas pārkāpuma dēļ (pastāvīgā judikatūra kopš Tiesas 2000. gada 4. jūlija sprieduma lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp.).

53 Šie apsvērumi, kas pamatojas uz īpašo un speciālo Savienības papildu atbildības pret savu personālu režīmu, ko pamato it īpaši ar darba attiecībām, ar šīm tiesībām un īpašajiem pienākumiem, kā, piemēram, pienākumu ņemt vērā darbinieku intereses, un ar uzticības attiecībām, kam ir jāpastāv starp iestādēm un to ierēdņiem vispārīgās interesēs, precīzi nav izpildīti gadījumā, kad runa ir par trešajām personām, kas nav ierēdņi. Pat tad, ja ir runa par ierēdņa šauras ģimenes locekļiem, ņemot vērā tādus sociālos pabalstus, kādi ir minēti Civildienesta noteikumu 76. pantā, judikatūrā nav atzīta iestāžu rūpības pienākuma pret tiem pastāvēšana (iepriekš minētais spriedums lietā *Leussink* u.c./Komisija, 21.–23. punkts).

54 Šī judikatūras ievirze turklāt atbilst iepriekš 23. punktā minētajiem nolēmumiem.

55 Tādējādi iepriekš minētajā rīkojumā lietā *Fournier*/Komisija Tiesa ir apstiprinājusi principā, vismaz netieši, faktu, ka ierēdņa ģimenes locekļiem, kas darbojas "paši savā vārdā" un prasa atlīdzināt "personīgi" ciesto kaitējumu, ir jāizmanto EKL 178. pantā (tagad – LESD 268. pants) norādītā prasība drīzāk nekā EKL 179. pantā (tagad – LESD 270. pants) norādītā.

56 Tiesa apstiprināja šo izvēli iepriekš minētajā spriedumā *Leussink* u.c./Komisija apstākļos, kad prasītāji skaidri pamatoja savas prasības atlīdzināt zaudējumus ar atšķirīgu juridisko pamatu atkarībā no tā, vai tie bija vai nebija ierēdņi, proti, EKL 179. pants attiecībā uz *Leussink* k-gu un EKL 178. pants un 215. panta otrā daļa attiecībā uz viņa laulāto un bērniem.

57 Šādos apstākļos iepriekš minētajā spriedumā lietā *Leussink* u.c./Komisija ģenerāladvokāts sers Gordons Slinns atzina, ka ģimenes prasība ir pareizi pamatota ar EKL 178. un 215. pantu, jo tā attiecas uz nošķirtiem zaudējumiem, ko tie cietuši, un tā neattiecas uz lietu starp ierēdni un viņa iestādi.

58 Formāli nelemjot par šo jautājumu, Tiesa tomēr netieši apstiprināja izvēli par labu drīzāk prasībai atbilstoši EEK 178. pantam nekā atbilstoši EEK 179. pantam attiecībā uz ierēdņa ģimeni iepriekš minētā sprieduma lietā *Leussink* u.c./Komisija 25. punktā, kaut arī tā ir jāuzskata par lietu, kas "radusies no attiecībām starp ierēdni un iestādi". Turklāt Tiesa skaidri ir pamatojusi savu lēmumu par izdevumiem ar Reglamenta 69. pantu, tas ir, tiesību normu, kas ir piemērojama personām, kas nav ierēdņi.

59 Visbeidzot, ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Vainker*/Parlaments Vispārējā tiesa noraidīja *Vainker* k-dzes prasību kā nepamatotu, pamatojoties uz iepriekš minētā sprieduma lietā *Leussink* u.c./Komisija precedentu un netieši apstiprinot EKL 235. panta izvēli kā šīs prasības atbilstošu juridisko pamatu.

60 Turklāt ir jānoraida Komisijas argumentācija, kas balstīta būtībā uz Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

61 Protams, iespēju vai pienākumu minušā ierēdņa tiesību pārņēmējiem celt prasību, pamatojoties uz LESD 270. pantu un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantu, lai viņiem tiktu piešķirtas tiesības uz pakalpojumiem, kas paredzēti Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktā, Savienības tiesa ir jau atzinusi vismaz netieši (Vispārējās tiesas 1996. gada 9. janvāra spriedums lietā T-23/95 *Bitha* /Komisija, *Recueil FP*, I-A-13. un II-45. lpp.; Civildienesta tiesas 2009. gada 20. janvāra spriedums lietā F-101/08 *Klein*/Komisija, Krājums-CDL, I-A-1-5. un II-A-1-13. lpp.; skat. arī šajā ziņā un pēc analoģijas Vispārējās tiesas 2001. gada 29. jūnija rīkojumu lietā T-145/00 *Hotzel-Wagenknecht*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 17. punkts).

62 Tomēr, pirmkārt, šī argumentācija attiecas tikai uz Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktā tieši minētajiem tiesību pārņēmējiem, tas ir, laulāto un bērniem vai, ja tādu nav, citiem lejupējiem vai, ja tādu nav, augšupējiem vai visbeidzot, ja tādu nav, pašu iestādi. Tādējādi šajā lietā, pat pieņemot, ka Komisijas argumentācija ir piemērojama *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* četru bērnu gadījumā, prasītāja *Livio Missir Mamachi di Lusignano* paša, kas nav tiesību pārņēmējs Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunkta nozīmē, gadījumā tā nav piemērojama, jo ir bērni. Tāpat arī *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* mātes, brāļa un māsas gadījumā, kas ir prasītāji vienlaikus notiekošajā lietā T-494/11.

63 Otrkārt, šī argumentācija atkal pakārto Savienības līgumiskās atbildības kopējo tiesību procesuālo īstenošanu ierēdņu sociālā nodrošinājuma tiesībām, kas ir paredzētas Civildienesta noteikumos. Nav derīga iemesla, lai izņēmumam par Civildienesta tiesu attiecībā uz ierēdņiem būtu priekšroka arī attiecībā uz Vispārējās tiesas vispārējo kompetenci izskatīt visas lietas par Savienības atbildību.

64 Treškārt un visbeidzot, pat attiecībā uz *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* četriem bērniem, kas šajā lietā netiek aplūkots, Komisijas pienākums ir maksāt garantētos civildienesta pabalstus, kas turklāt jau ir pārskaitīti ieinteresētajām personām, bet tās iespējamais pienākums ir kompensēt visu apgalvoto materiālo un morālo kaitējumu. Vispārējā tiesa atgādina šajā ziņā, ka trešajā apelācijas pamatā prasītājs īpaši apgalvo, ka Civildienesta tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, ņemot vērā šī kaitējuma atlīdzināšanas nolūkā minētos civildienesta pabalstus, kas piešķirti *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērniem. Šādos apstākļos šķiet, ka nav iespējams Civildienesta tiesas kompetences

noteikumu balstīt uz Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktu pat tad, ja ir precīzi apgalvots, ka minētais pants nav pamats prasībai, kas celta *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* četru bērnu vārdā.

65 No visiem minētajiem apsvērumiem izriet, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, vienīgais juridiskais pamats, kas noteikts LESD 268. un 270. pantā, Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantā un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, liek secināt, ka miruša ierēdņa tuviniekiem ir noteikti jāceļ divas prasības, viena – Civildienesta tiesā, bet otra – Vispārējā tiesā, ar kuru viņi pārņem attiecīgā ierēdņa tiesības vai prasa kompensēt materiālu vai morālu kaitējumu, kas viņiem ir personīgs.

66 No minētā izriet arī, ka šīs divas zaudējumu atlīdzības prasības ir atkarīgas no atšķirīgiem nosacījumiem pēc būtības atbilstoši iedalījumam, ko Vispārējā tiesa izdarīja iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/*Petrilli* un kas ir atgādināts iepriekš 52. un 53. punktā.

67 No minētā izriet arī, ka, ja aplūkotie tuvinieki prasa zaudējumu atlīdzību Civildienesta tiesā, uz viņiem attiecas termiņi un citi procesuāli ierobežojumi, kā, piemēram, noteikums par atbilstību starp iepriekšēju administratīvu prasību un prasību, kas noteikts Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā (šajā ziņā skat. Tiesas 1987. gada 1. aprīļa spriedumu lietā 257/85 *Dufay*/Parlaments, *Recueil*, 1561. lpp., 21. punkts), bet, ja viņi ceļ prasību Vispārējā tiesā, uz viņiem attiecas vienīgi piecu gadu termiņš, kas paredzēts Tiesas statūtu 46. panta pirmajā daļā, kuri piemērojami tiesvedībā Vispārējā tiesā atbilstoši šo statūtu 53. panta pirmajai daļai.

68 Šāda procesuāla pārklāšanās būtu nopietni neapmierinoša daudzos aspektos gan attiecīgajiem lietas dalībniekiem, gan Savienības tiesai. Divas prasības, kas izriet no iepriekš 65. punktā norādītā noteikuma šauras piemērošanas faktiski radītu smagus trūkumus, kā, piemēram, procedūru sarežģīšanu un tās izmaksu palielināšanu tiesājamiem, Savienības tiesas ierobežoto resursu izšķērdēšanu un visvairāk – risku, ka tiks pieņemti pretrunīgi tiesas nolēmumi vienā un tajā pašā lietā, kas nav savienojams ar tiesiskās noteiktības principu.

69 Šādos apstākļos atbilstoši dalībvalstu procesuālajās sistēmās plaši atzītajiem principiem ir jāpastāv kompetences konfliktu starp tiesām, kurās ir celtas konkurējošas prasības vai kurās tās varēja tikt celtas, novēršanas vai noregulēšanas mehānismiem, kā, piemēram, kompetences paplašināšana, pagarināšana vai noraidīšana, lemšanas tiesību atzīšana augstākstāvošai tiesai, priekšrokas došana tiesai, kurā pirmajā celta prasība, vai teiciena *accessorium sequitur principale* piemērošana (šajā ziņā skat. 1987. gada 15. janvāra spriedumu lietā 266/85 *Shenavai*, *Recueil*, 239. lpp., 19. punkts), un šiem mehānismiem ir jābūt paredzētiem vai nu likumā, vai arī tiesu praksē.

70 Turklāt Savienības tiesībās Tiesa jau ir noraidījusi šauru procesuālu ietvaru, kas paredzēts spēkā esošajos dokumentos, un ar tiesu praksi atkāpusies no kompetences noteikumiem vai procedūras atbilstoši sabiedriskajai kārtībai, būtībā balstoties uz apsvērumiem, kas saistīti ar procesuālo ekonomiju un pareizu tiesvedību.

71 Tādējādi attiecībā uz kompetences noteikumiem iepriekš minētajā rīkojumā lietā *IAMA Consulting* /Komisija Tiesa, noraidot Vispārējās tiesas pieeju, kas bija balstīta uz kopā skatītu EKL 225. panta 1. punkta un Tiesas statūtu 51. panta šauru ietvaru, piemēroja tiesnešu radītu noteikumu, šis risinājums bija pamatots ar "procesuālās ekonomijas interesēm un tās tiesas prioritāti, kurā prasība ir iesniegta pirmoreiz, šie apsvērumi tiek vispārīgi atzīti dalībvalstu procesuālajās sistēmās" (rīkojuma 17. punkts).

72 Attiecībā uz procedūras noteikumiem pat tad, ja atbilstoši Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantam pirms katras prasības ir jābūt pirmstiesas procedūrai saskaņā ar vispārpiemērojamiem noteikumiem un tātad iepriekšējai administratīvai sūdzībai, Tiesa, pati veidojot tiesības, atkāpās no šī noteikuma, lai atļautu tieši celt prasību Savienības tiesā attiecībā uz samērā plašu lēmumu loku, kā, piemēram, atlases komisiju [lēmumiem] vai novērtējuma ziņojumiem, attiecībā uz kuriem iecēlējinstitūcijai nav

novērtēšanas brīvības šādas sūdzības ietvaros (skat. it īpaši attiecībā uz atlases komisijas lēmumiem Tiesas 1972. gada 14. jūnija spriedumu lietā 44/71 *Marcato*/Komisija, *Recueil*, 427. lpp., un 1986. gada 7. maija spriedumu lietā 52/85 *Rihoux* u.c./Komisija, *Recueil*, 1555. un 1567. lpp., un attiecībā uz novērtējuma ziņojumiem Tiesas 1980. gada 3. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 6/79 un 97/79 *Grassi* /Padome, *Recueil*, 2141. lpp., un 1989. gada 15. marta spriedumu lietā 140/87 *Bevan*/Komisija, *Recueil*, 701. lpp.). Šī judikatūra ir pamatota ar apstākli, ka sūdzībai par konkursa atlases komisijas lēmumu vai par novērtējuma ziņojumu nebūtu "jēgas", ja attiecīgā iestāde nebūtu tiesīga atcelt vai grozīt atlases komisijas lēmumu vai novērtētāju vērtējumu. Tādējādi "pārāk ierobežojoša Civildienesta noteikumu 91. panta 2. punkta interpretācija vienīgi liktu pagarināt procedūru bez jebkādas lietderīgas nozīmes" (Tiesas 1978. gada 16. marta spriedums lietā 7/77 *Ritter von Wüllerstorff und Urbair*/Komisija, *Recueil*, 769. lpp.).

73 Ņemot vērā šos precedentus un to, ka pastāv pārliecinoši iemesli, kas saistīti ar tiesisko noteiktību, labu tiesvedību, procesuālo ekonomiju un pretrunīgu tiesas nolēmumu novēršanu, jāuzskata, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, kad miruša ierēdņa vai darbinieka tiesību pārņēmēji prasa kompensēt dažādu kaitējumu, ko izraisījis viens akts, gan kā tiesību pārņēmēji, gan savā pašu vārdā un *jure proprio* viņi var likumīgi šīs prasības apvienot, ceļot vienu vienotu prasību.

74 Šī vienotā prasība ir jāceļ Vispārējā tiesā, jo tā ne tikai ir "vispārīga" jeb "vispārīgo tiesību" tiesa, kurai tādējādi ir "pilna jurisdikcija" atšķirībā no Civildienesta tiesas, kam ir izņēmuma jurisdikcija, bet arī augstākstāvoša tiesa, kam "ir izveidota" Civildienesta tiesa atbilstoši terminoloģijai LESD 257. pantā. Šajā ziņā jānorāda, ka, ja prasība tiek celta divās dažāda līmeņa tiesās par lietu, kam ir vienāds priekšmets, vispārīgi kompetence izskatīt visu strīdu ir augstākstāvošai tiesai. Tādējādi atbilstoši Savienības tiesībām Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka, ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir viens un tas pats prasījums, Civildienesta tiesa atsakās izskatīt lietu, lai Vispārējā tiesa varētu lemt šajās lietās. Analoģisks risinājums ir paredzēts Tiesas statūtu 54. panta trešajā daļā, ja Tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir tas pats prasījums, kurās jāizskata tas pats interpretācijas jautājums vai kurās apstrīdēta tā paša tiesību akta spēkā esamība.

75 Ir arī jānorāda šajā ziņā, ka, ja tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, mirušā ierēdņa tuviniekiem ir jāceļ divas prasības, tas nozīmē, ka Vispārējā tiesā un Civildienesta tiesā vienlaikus tiek uzsāktas lietas par to pašu priekšmetu, proti, būtībā prasības atlīdzināt zaudējumus, kas cēlušies no attiecīgā ierēdņa nāves, kura notikusi, iespējams, atbildētājas iestādes kļūdas dēļ. Šādos apstākļos, piemērojot Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otro daļu, Civildienesta tiesai nekavējoties ir jānoraida tās kompetence, lai Vispārējā tiesa varētu lemt par šīm lietām.

76 Tādējādi šādos apstākļos kompetences apturēšanas par labu Vispārējai tiesai apstiprinājums, šķiet, arī loģiski izriet no Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta. Šajos apstākļos nebūtu jēgas ieinteresētajām personām likt vērsties Civildienesta tiesā un pārāk šaura kompetenču, kas noteiktas LESD 268. un 270. pantā, Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantā un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, interpretācija liktu vienīgi pagarināt tiesvedību bez jebkādas lietderīgas nozīmes (skat. šajā ziņā pēc analoģijas iepriekš 72. punktā minēto Tiesas judikatūru).

77 Lietas specifiskajā gadījumā no visiem iepriekšējiem apsvērumiem izriet, ka Civildienesta tiesai nav kompetences *ab initio* lemt par šo prasību, izņemot to, kas attiecas uz morālā kaitējuma, ko *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* cieta pirms savas nāves, atlīdzināšanu.

78 Tādējādi, piemērojot striktas kompetences sadales starp divām attiecīgajām tiesām noteikumu, kas ir norādīts iepriekš 65. punktā, pēc savas iniciatīvas ir jākonstatē, ka Civildienesta tiesai nav kompetences izskatīt prasību par paša prasītāja un *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tiesību pārņēmēju personīgā kaitējuma, gan materiāla, gan morāla, atlīdzināšanu un atcelt šajā ziņā pārsūdzēto spriedumu.

79 Šī grozījuma sekas ir izklāstītas iepriekš šī sprieduma 102. un 103. punktā.

80 Turklāt ir jāizskata apelācijas sūdzība, ņemot vērā prasītāja pamatus, tikai, ciktāl Civildienesta tiesai bija kompetence izskatīt prasību, kas tajā ir celta, proti, ciktāl tā lēma par prasību atlīdzināt morālo kaitējumu *ex haerede*, ko *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* cieta pirms savas nāves.

Par pirmo pamatu, kas attiecas uz Civildienesta tiesas pieļautu kļūdu, noraidot kā nepieņemamu prasību atlīdzināt morālo kaitējumu "ex haerede", ko cietis Alessandro Missir Mamachi di Lusignano *pirms savas nāves*

81 Pirmais pamats iedalāms trīs daļās. Tomēr, tā kā minētā pamata otrā daļa attiecas uz morālā kaitējuma, ko cietis prasītājs personīgi, atlīdzības prasības noraidīšanu, tas nav izskatāms plašāk, ņemot vērā to, ka šis pārsūdzētā sprieduma aspekts ir atcelts, jau izskatot absolūto pamatu pēc savas iniciatīvas.

82 Ar pamata pirmo daļu, kas it īpaši attiecas uz prasības atlīdzināt morālo kaitējumu, ko nogalinātais ierēdnis cietis pirms nāves (morālais kaitējums ex haerede), noraidīšanu kā nepieņemamu, prasītājs apgalvo, ka procesuālā savstarpējās atbilstības prasība, kas piemērojama prasībai civildienesta jomā, prasa pamata un priekšmeta identitāti administratīvajā sūdzībā un prasībā, nevis, kā ir nepareizi nospriedusi Civildienesta tiesa, prasībā un sūdzībā. Šajā ziņā tā it īpaši norāda Tiesas 1976. gada 1. jūlija spriedumu lietā 58/75 *Sergy*/Komisija (*Recueil*, 1139. lpp.). Šajā gadījumā 2008. gada 10. septembra sūdzība gan ietvēra prasību atlīdzināt morālo kaitējumu, ko cietis nogalinātais ierēdnis pirms nāves un viņa tiesību pārņēmēji.

83 Ar trešo pamata daļu prasītājs turklāt apgalvo būtībā, ka savstarpējās atbilstības prasība, ko piemēro Civildienesta tiesa, ierobežo tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

84 Komisija atbild, ka Civildienesta tiesa nav pieļāvusi kļūdu šajā ziņā un ka pirmstiesas procedūras ievērošana nepārkāpj efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, jo tas var ietvert ierobežojumus ar nosacījumu, ja tie atbilst vispārējām interesēm un ja attiecībā uz izvirzīto mērķi tie nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskar tādējādi garantēto tiesību pašu būtību (Tiesas 2010. gada 18. marta spriedums apvienotajās lietās no C-317/08 līdz C-320/08 *Alassini* u.c., Krājums, I-2213. lpp., 63. un nākamie panti).

85 Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzskata, ka apstrīdētā sprieduma 84.–86. punktā Civildienesta tiesa nav ievērojusi procesuālos noteikumus un ierobežojumus, kas izriet no Civildienesta noteikumu 90. un 91. punkta, saistībā ar ierēdņa prasību ar tīri zaudējumu atlīdzības raksturu.

86 Protams, pārsūdzētā sprieduma 82. punktā Civildienesta tiesa pārdomāti atgādināja judikatūru, saskaņā ar kuru prasību veidu sistēmā, kas noteikta Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, ja prasība, kā tas ir šajā lietā, ir vienīgi prasība kompensēt kaitējumu tādā nozīmē, ka tā neietver nevienu prasījumu atcelt kādu tiesību aktu, bet gan ir vērsta tikai uz tāda kaitējuma kompensēšanu, kas, iespējams, radies no vairākiem pārkāpumiem vai bezdarbības, kuri, tā kā tiem nav nekādas juridiskas ietekmes, nevar tikt kvalificēti par nelabvēlīgiem aktiem, administratīvajam procesam obligāti – jo pretējā gadījumā vēlākais prasības pieteikums tiks uzskatīts par nepieņemamu – ir jāsākas ar ieinteresētās puses prasību iecēlējinstitūcijai kompensēt apgalvoto kaitējumu un vajadzības gadījumā jāturpinās ar sūdzību, kas vērsta pret lēmumu par prasības noraidīšanu (skat. iepriekš minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Saby*/Komisija, 31. punkts, un 2012. gada 13. decembra spriedumu lietā T-595/11 P *A*/Komisija, 111. un 118. punkts un tajos minētā judikatūra).

87 Pārsūdzētā sprieduma 83. punktā Civildienesta tiesa atgādināja, arī pamatoti, pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru prasījumiem Savienības tiesai ir jābūt tādam pašam priekšmetam kā tiem, kas norādīti sūdzībā, un tiem ir jāietver tikai tādi apstrīdēšanas pamati, kuriem ir tāds pats pamats kā sūdzībā minētajiem, un šos apstrīdēšanas pamatus tiesvedībā var attīstīt, iesniedzot pamatus un argumentus,

kam obligāti nav jābūt minētiem sūdzībā, bet kas ir ar to cieši saistīti (skat. Tiesas 2002. gada 23. aprīļa spriedumu lietā C-62/01 P *Campogrande*/Komisija, *Recueil*, I-3793. lpp., 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Tomēr pārsūdzētā sprieduma 84. punktā Civildienesta tiesa attīstīja šo judikatūru, piebilstot, ka iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē attiecībā uz prasībām tikai par kaitējuma kompensēšanu jēdziens "pamatojums [pamats]" nav definēts saistībā ar "apstrīdēšanas pamatiem" iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē, bet saistībā ar "kaitējuma pamatiem", kurus attiecīgais ierēdnis minējis savā prasībā kompensēt kaitējumu, un ka kaitējuma pamats nosaka ierēdņa lūgtās kaitējuma kompensēšanas priekšmetu un līdz ar to arī tā lūguma priekšmetu, par kuru administrācijai ir jālemj.

89 Apstrīdētā sprieduma 85. punktā Civildienesta tiesa izdarīja iepriekš 86.–88. punktā minētos secinājumus, ka prasījumi kompensēt kaitējumu, kas pamatoti ar dažādiem kaitējuma pamatiem, Civildienesta tiesā ir pieņemami tikai tad, ja pirms tiem vispirms administrācijā ir iesniegta prasība, kurai ir tāds pats priekšmets un kura ir balstīta uz tādiem pašiem kaitējuma pamatiem, un pēc tam ir celta sūdzība pret lēmumu, kuru administrācija, kas minēto prasību izskatījusi, tieši vai netieši pieņēmusi.

90 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka šī attīstība un no tās izdarītie secinājumi rada sajukumu starp "priekšmeta" un "pamata" jēdzieniem. It īpaši, pretēji tam, kas ir noteikts pārsūdzēta sprieduma 84. punkta pirmspēdējā teikumā, jēdziens pamats nevar tikt definēts, atsaucoties uz "kaitējuma pamatiem", ko izvirzījis ierēdnis savā prasībā atlīdzināt kaitējumu, jo tas faktiski nosaka prasības atlīdzināt kaitējumu "priekšmetu", kā Civildienesta tiesa nekavējoties piebilda šī paša 84. punkta pirmajā teikumā.

91 Katrā ziņā minētā attīstība un secinājumi nav savienojami ar judikatūru, uz kuru tie ir balstīti, un arī ar šīs judikatūras pamatā esošajiem principiem.

92 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina judikatūra, kas izriet no Tiesas 1989. gada 26. janvāra sprieduma lietā 224/87 *Koutchoumoff*/Komisija (*Recueil*, 99. lpp.), saskaņā ar kuru Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā paredzētā tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā zaudējumu atlīdzības prasības, kas pirmo reizi ir celtas Vispārējā tiesā, ir pieņemamas, kaut arī iepriekšēja administratīva sūdzība attiecas tikai uz apgalvotu kaitējumu radošā lēmuma atcelšanu, jo atcelšanas prasība var nozīmēt prasību atlīdzināt ciesto kaitējumu (Vispārējās tiesas 1995. gada 13. jūlija spriedums lietā T-44/93 *Saby*/Komisija, *Recueil FP*, I-A-175. un II-541. lpp., 28. punkts).

93 Turklāt atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai prasībai samaksāt nokavējuma procentus apstrīdētā lēmuma atcelšanas gadījumā, lai tā būtu pieņemama Vispārējā tiesā, nav jābūt skaidri minētai iepriekšējā administratīvajā sūdzībā (Vispārējās tiesas 1993. gada 30. marta spriedums lietā T-4/92 *Vardakas* /Komisija, *Recueil*, II-357. lpp., 50. punkts; 1995. gada 8. jūnija spriedums lietā T-583/93 *P*/Komisija, *Recueil FP*, I-A-137. un II-433. lpp., 50. punkts, un 2002. gada 12. novembra spriedums lietā T-271/01 *López Cejudo*/Komisija, *Recueil FP*, I-A-221. un II-1109. lpp.).

94 Pretēji tam, ko apgalvo Civildienesta tiesa pārsūdzētā sprieduma 90. punktā, šī judikatūra nav specifiska strīdiem par atcelšanu un nevar secināt, ka tā nebūtu piemērojama strīdiem tikai par kaitējuma atlīdzību.

95 Tādējādi 1992. gada 8. oktobra spriedumā lietā T-84/91 *Meskens*/Parlaments (*Recueil*, II-2335. lpp., 44. punkts), kas attiecās uz prasību tikai par kaitējuma atlīdzināšanu, Vispārējā tiesa nosprieda, ka prasījumi par materiāla un morāla kaitējuma, kas radies ierēdnim administrācijas lēmuma dēļ, atlīdzības saņemšanu, kas izvirzīti prasības atlīdzināt kaitējumu ietvaros, nav jāuzskata, ņemot vērā noteikumu, ka iepriekšējai sūdzībai un prasībai ir tas pats priekšmets, par atšķirīgiem no tiem, kas vērsti, pirmkārt, uz šī lēmuma atcelšanu un, otrkārt, uz ieinteresētās personas ciestā morālā kaitējuma

atlīdzināšanu, kas norādīti sūdzībā. Tātad ir jāpieļauj, ka nelabvēlīga lēmuma atcelšanas prasība, kas izteikta sūdzībā, var nozīmēt prasību atlīdzināt gan materiālo, gan morālo kaitējumu, ko šis lēmums varēja izraisīt.

96 Turklāt lietā, kurā ir taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Sergy*/Komisija, ar kuru ir noraidīts iebildums par nepieņemamību, ko Komisija izvirzīja attiecība uz diviem dažādiem apgalvotajiem kaitējuma pamatiem, pamatojot, ka tie nebija norādīti iepriekšējā administratīvā sūdzībā, Tiesa atgādināja, ka Civildienesta noteikumu 91. panta mērķis ir veicināt mierizlīgumu par dažādām domstarpībām starp ierēdņiem vai darbiniekiem un administrāciju; ka, savukārt, šīs normas mērķis nav precīzi un galīgi ierobežot iespējamo tiesvedību, ciktāl šajā stadijā iesniegtie prasījumi negroza sūdzības pamatu vai priekšmetu; ka sūdzībā prasītājs pēc savu iebildumu izteikšanas esot apgalvojis, ka to novēlota ietveršana viņam radīja ievērojamu kaitējumu, kura "galvenos elementus" viņš turpinājumā esot uzskatījis; un ka šādos apstākļos Tiesas izvērtēšanai var tikt nodoti viņa apgalvotie papildus elementi, kuru cēlonis esot administrācijai pārmestā uzvedība un kuri ir vērsti uz kaitējuma, ko prasītājs apgalvo, ka ir cietis šajā ziņā, kompensēšanu (skat. sprieduma 31.–36. punktu).

97 Kaut arī šī judikatūra *stricto sensu* attiecas tikai uz savstarpējās atbilstības starp administratīvo sūdzību un prasību, principi, uz ko tā pamatota, un tātad fleksibilitāte, ko tie pieļauj, ir attiecināmi arī uz "atbilstību" starp prasību un sūdzību prasību, kas piemīt prasībai atlīdzināt tikai kaitējumu un kas ir norādīta iepriekš 86. punktā.

98 Ievērojot šo judikatūru un tās principus, tātad ir jāsecina, ka Civildienesta tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā pārsūdzētā sprieduma 84.–86. punktā. Tomēr ir jāpieņem prasības pirmais pamats un jāatceļ pārsūdzētais spriedums daļā, kurā ar to ir apmierināts pirmais iebildums par nepieņemamību, ko izvirzīja Komisija attiecībā uz prasību atlīdzināt morālo kaitējumu *ex haerede*, ko cietis *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* pirms savas nāves.

99 Šīs atcelšanas sekas tiks iztirzātas turpmāk šī sprieduma 104.–112. punktā.

100 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pārsūdzētais spriedums ir pilnībā jāatceļ un par pārējiem apelācijas pamatiem nav jālemj.

Par prasību pirmajā instancē

101 Atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 13. panta 1. punktam, ja apelācija ir pamatota, Vispārējā tiesa atceļ Civildienesta tiesas spriedumu un pati taisa spriedumu attiecīgajā lietā. Tā nodod lietu atpakaļ sprieduma pieņemšanai Civildienesta tiesā gadījumos, ja tiesvedības apstākļi neļauj Tiesai nākt klajā ar lēmumu.

102 Pirmkārt, attiecībā uz prasību atlīdzināt paša prasītāja un *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* tiesību pārņēmēju personīgo kaitējumu, gan materiālu, gan morālu, Civildienesta tiesai pēc tam, kad tā konstatēja, ka tai nav kompetences attiecībā uz šo prasības punktu, jo tas ietilpst Vispārējās tiesas kompetencē, tas bija jānosūta Vispārējai tiesai atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 2. punktam.

103 Šajā ziņā lieta ir gatava iztiesāšanai un šī prasības daļa ir jānosūta Vispārējai tiesai, lai tā kā pirmās instances tiesa to izskatītu atbilstoši LESD 268. un 340. pantam. Apelācijas tiesa, kurā ir iesniegta apelācija atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 9. punktam, pēc savas iniciatīvas nevar izskatīt šādu prasību.

104 Otrkārt, attiecībā uz prasību atlīdzināt morālo kaitējumu *ex haerede*, ko cieta *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* pirms savas nāves, Civildienesta tiesai bija kompetence to izskatīt, bet tā to nepamatoti noraidīja kā nepieņemamu, ievērojot prasības un administratīvās sūdzības "savstarpējas atbilstības" prasību.

105 Šajā ziņā Vispārējā tiesa apgalvo, piemērojot iepriekš 92.–97. punktā atgādinātos principus un judikatūru, ka, pretēji tam, kas ir nospriests pārsūdzētajā spriedumā, gan prasība atlīdzināt morālo kaitējumu, ko *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* cietis pirms savas nāves, gan kaitējumu, ko šis pats pārkāpums, kas pārmests Komisijai 2008. gada 25. februāra vēstulē, esot radījis viņa tuviniekiem, lai arī pirmo reizi ir skaidri norādīta sūdzībā, negrozīja ne sākotnējās prasības atlīdzināt kaitējumu, kas izteikta minētajā vēstulē, ne priekšmetu, ne pamatojumu.

106 Šajā ziņā, kaut arī Civildienesta tiesa pārsūdzētā sprieduma 88. punktā apstiprināja, ka "nav noliedzams", ka šajā vēstulē prasītājs "lūdza atlīdzināt tikai materiālos zaudējumus", bet "neminēja morālā kaitējuma pamatus, uz kuriem viņš atsaucas Civildienesta tiesā", Vispārējai tiesai ir no jauna jānovērtē prasība atlīdzināt kaitējumu, kas ietverta šajā vēstulē.

107 Minētajā vēstulē prasītājs lūdza Komisijas priekšsēdētājam Ž. M. Barrozu [*J. M. Barroso*] pieņemt "personīgu un skaidru lēmumu [..] par visu divkāršās slepkavības politisko un finansiālo ietekmi".

108 Konkrētāk, šīs vēstules I daļā prasītājs vispirms izsaka savu nepiekrišanu priekšlikumiem, ko viņam bija izteikuši Komisijas dienesti, it īpaši attiecībā uz "dažādo atlīdzību un pabalstu mantiniekiem" summu, kas acīmredzot attiecas uz civildienesta pabalstiem, kuri Civildienesta noteikumos paredzēti bāreņiem. Tālāk vēstules otrajā daļa prasītājs tieši atsaucas uz "atlīdzību par morālu kaitējumu", ko piešķīrusi Marokas tiesa, uzsverot tās neatbilstošo raksturu. Visbeidzot šīs vēstules trešajā daļā prasītājs lūdz samaksāt "atlīdzību, kas atbilst vismaz nogalinātā ierēdņa gada darba samaksai par 26 gadiem, rēķinot tātad no 2006. gada (traģēdijas Rabatā datuma) līdz 2032. gadam (ierēdņa paredzamajiem dzīves gadiem līdz pensionēšanai)". Saistībā ar minēto viņš vēl uzsvēra, ka šī atlīdzība, kas Komisijai jāmaksā četriem nepilngadīgajiem bērniem, bija, "protams, atsevišķa un papildus" tai, kas norādīta šīs pašas vēstules otrajā daļā, proti, morālā kaitējuma atlīdzībai.

109 Ņemot vērā prasītāja 2008. gada 25. februāra vēstules tekstu un pretēji tam, kas ir norādīts pārsūdzētā sprieduma 88. punktā, tātad ir jākonstatē, ka prasībā atlīdzināt kaitējumu, ko ietver minētā vēstule, prasītājs nav prasījis tikai materiālo zaudējumu atlīdzību, bet arī skaidri norādījis uz morālo kaitējumu.

110 Turklāt, prasot iestādei izteikt savu viedokli par divkāršās slepkavības "politisko un finansiālo ietekmi", prasītājs pamatos prasīja pilnībā atlīdzināt ar Komisijas pārkāpumu, kas bija iemesls *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* nāvei, izraisīto kaitējumu. Apstāklis, ka viņš uzreiz neprecizēja kopējo kaitējumu atbilstoši īpašajām juridiskajām kategorijām, kas viņam noteikti nebija zināmas, kā, piemēram, materiālais, morālais vai eksistenciālais, *ex haerede* vai *jure proprio* kaitējums, nešķiet izšķiroši šajā agrajā pirmstiesas administratīvās procedūras stadijā, kad advokāta iesaistīšanās nav obligāta un kad iecēlējinstitūcijai galvenokārt ir jācenšas veicināt domstarpību mierīga noregulēšana, it īpaši tik traģiskos apstākļos kā šajā lietā. Katrā ziņā tādējādi ir jākonstatē, ka, tāpat kā Tiesa savā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sergy*/Komisija, prasītājs ir uzskaitījis kaitējuma, kuru viņš prasa atlīdzināt, "galvenos elementus" 2008. gada 25. februāra vēstules I, II un III daļā.

111 Turklāt 2008. gada 10. septembra sūdzībā prasītājs ir pienācīgi precizējis apgalvotā kaitējuma dažādus elementus, tostarp prasot skaidri atlīdzināt morālo kaitējumu *ex haerede*, ko cietis *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* pirms savas nāves.

112 No minētā izriet, ka pirmais Komisijas izvirzītais iebildums par nepieņemamību attiecībā uz prasību atlīdzināt *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* pirms viņa nāves ciesto morālo kaitējumu ir jānoraida.

113 Attiecībā uz citiem iebildumiem par nepieņemamību, ko arī ir izvirzījusi Komisija attiecībā uz šo pašu prasību (skat. pārsūdzētā sprieduma 91. punktu), lieta nav gatava iztiesāšanai.

114 Šādos apstākļos parasti šī prasības daļa ir jānosūta Civildienesta tiesai tās atkārtotai izskatīšanai.

115 Vienlaikus tomēr ir jāpiebilst, ka, ja tiek veikta šāda nosūtīšana, Civildienesta tiesai drīzāk ir jākonstatē, ka tajā un Vispārējā tiesā vienlaikus ir iesniegtas lietas ar to pašu priekšmetu, tas ir, ciktāl tas attiecas uz Vispārējo tiesu – šī lieta un vienlaikus notiekošā lieta T-494/11. Saskaņā ar Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otro daļu tātad tai bija jānoraida sava kompetence, lai Vispārējā tiesa varētu lemt par šīm lietām (skat. arī iepriekš 75. punktu).

116 Šāda nosūtīšana tādējādi šķiet bezjēdzīga, jo Civildienesta tiesai nav citas alternatīvas kā nosūtīt savukārt lietu Vispārējai tiesai. Līdz ar to pārāk šaura Tiesas statūtu I pielikuma 13. panta 1. punkta piemērošana liktu vienīgi pagarināt tiesvedību bez jebkādas lietderīgas nozīmes (šajā ziņā un pēc analoģijas skat. iepriekš 72. punktā minēto Tiesas judikatūru).

117 Šādos apstākļos arī šī prasības daļa ir jānosūta Vispārējai tiesai, lai tā to izskatītu kā pirmās instances tiesa atbilstoši LESD 268. un 340. pantam.

118 No visa iepriekš minētā izriet, ka lieta F-50/09 ir pilnībā jānosūta Vispārējai tiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

119 Tā kā lietas tiek nodotas atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā, lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšana ir jāatliek.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (apelāciju palāta)

nospriež:

1) atcelt Eiropas Savienības Civildienesta tiesas (pirmā palāta) 2011. gada 12. maija spriedumu lietā F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija;

2) nosūtīt lietu Vispārējai tiesai, lai tā to izskatītu kā pirmās instances tiesa atbilstoši LESD 268. un 340. pantam;

3) lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.

Jaeger Forwood Papasavvas

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2014. gada 10. jūlijā.

[Paraksti]